

Od autora	3
Rozdział I. Przedmiot i funkcje społeczne socjologii	5
1. Uwagi wstępne	5
2. Poznawcza, ideologiczna i techniczno-organizacyjna funkcja socjologii. Socjologia marksistowska	6
3. Materializm historyczny a socjologia	10
4. Założenia filozoficzne a sposób uprawiania socjologii. Materializm i historyzm socjologii marksistowskiej; jej związki z praktyką społeczną	12
5. Socjologia ogólna a socjologie szczegółowe	15
Zagadnienia kontrolne	15
Bibliografia	16
Rozdział II. Byt społeczny i świadomość społeczna	17
1. Przyrodnicze podstawy życia społecznego	17
2. Wpływ czynników demograficznych i geograficznych na życie społeczne	19
3. Rola pracy w powstawaniu i życiu społeczeństwa	20
4. Siły wytwórcze i stosunki produkcji — dwie strony sposobu produkcji... ..	21
5. Prawo koniecznej zgodności stosunków produkcji z charakterem sił wytwórczych	24
6. Z zagadnień rewolucji naukowo-technicznej	26
7. Geneza idei społecznych. Ich względna samodzielność i rola w rozwoju społecznym	28
8. Baza i nadbudowa. Formacja społeczno-ekonomiczna	32
9. Mechanizm powstania, rozwoju i upadku formacji społeczno-ekonomicznych. Rozwój społeczny	33
Zagadnienia kontrolne	35
Bibliografia	36
Rozdział III. Klasy społeczne i walka klas	37
1. Uwagi wstępne	37
2. Klasy społeczne. Powstanie klas. Sposób produkcji a klasowa struktura społeczeństwa	37
3. Dynamiczny charakter klas społecznych. Fazy rozwoju	41
4. Walka klas, jej przejawy i rola w rozwoju społeczeństw antagonistycznych	42
5. Charakter rewolucji socjalistycznej i kierunki zmian struktury społecznej	45
6. Struktura klasowa społeczeństwa okresu przejścia od kapitalizmu do socjalizmu. Niektóre ważniejsze kierunki przemian społecznych w Polsce Ludowej	46
7. Inne aspekty przemian społecznych	49
8. Struktura społeczna w ZSRR	51

Zagadnienia kontrolne	54
Bibliografia	54
Rozdział IV. Państwo	55
1. Państwo — organizacja panowania politycznego klasy panującej ekonomicznie	55
2. Geneza państwa	57
3. Typy i formy państwa	58
4. Dyktatura proletariatu jako nowy typ państwa	59
5. Tendencje rozwojowe państwa socjalistycznego. Problem „obumierania” państwa	63
Zagadnienia kontrolne	65
Bibliografia	66
Rozdział V. Naród, ojczyzna, patriotyzm, internacjonalizm	67
1. Naród	67
2. Więź narodowa. Proces kształtowania się nowoczesnego narodu	68
3. Kwestia narodowa	70
4. Etapy rozwoju kwestii narodowej	71
5. Naród a klasy społeczne. Naród socjalistyczny	73
6. Naród i ojczyzna	75
7. Patriotyzm a nacjonalizm	77
8. Patriotyzm i internacjonalizm. Internacjonalizm proletariacki	79
Kultura — naród — wychowanie (uwagi)	79
Zagadnienia kontrolne	81
Bibliografia	82
Rozdział VI. Partia	83
1. Partie polityczne	83
Partie polityczne, ich klasowy charakter i cele. Kształtowanie się partii politycznych	83
Klasyfikacja współczesnych partii politycznych	84
Partia polityczna a klasa społeczna	85
Systemy partyjne. Partia a państwo	86
2. Partia marksistowsko-leninowska	87
Pierwsze partie klasy robotniczej. Początki marksistowskiego ruchu robotniczego	87
Burżuazja a ruch robotniczy	88
Rzecz o marksistowskiej teorii i praktyki rewolucyjnej	88
Partia nowego typu i jej główne cechy	89
3. Partia marksistowsko-leninowska w okresie budownictwa socjalizmu. Partia a państwo	90
Kierownicza rola partii marksistowsko-leninowskiej	90
Działalność i rola partii w zróżnicowanych warunkach rewolucji i budownictwa socjalizmu	91
Rola partii w prawidłowym funkcjonowaniu państwa	92
Partia a masy pracujące; klasa robotnicza	94
Polska Zjednoczona Partia Robotnicza i jej główne kierunki działania. Partia a inne stronnictwa polityczne	95
Zagadnienia kontrolne	98
Bibliografia	99
Rozdział VII. Kultura i społeczeństwo	100
1. Socjologiczna koncepcja kultury. Kultura a przeszłość zbiorowości	100
2. Kultura zbiorowości a kultura jednostki	104
Dziedzictwo kulturowe. Podstawowe elementy (cechy) kultury	104
3. Wpływ kultury na życie społeczne	108
4. Kultura masowa	112
5. Z klasowych aspektów kultury. Ustrój społeczno-polityczny a kultura	120
Uwagi ogólne	120

O klasowych uwarunkowaniach naszej przedrewolucyjnej kultury. Masy pracujące a kultura	124
6. Z zagadnień i osiągnięć kultury socjalistycznej	128
Zagadnienia kontrolne	134
Bibliografia	134
Rozdział VIII. Grupa społeczna	135
1. Stosunki społeczne. Kontrola społeczna. Wieź społeczna	135
2. Rodzaje grup społecznych i ich funkcje	141
Grupa społeczna	141
Rodzaje grup społecznych	143
Rola społeczna i pozycja społeczna. Konflikt ról. Struktura grupy	145
Funkcje grup społecznych	146
3. Rodzina	148
Rodzina jako grupa społeczna	148
Funkcje rodziny	149
Ważniejsze kierunki przemian funkcji rodziny	151
Typy rodziny i stadia jej rozwoju	152
Zagadnienia kontrolne	156
Bibliografia	156
Rozdział IX. Szkoła	158
1. Szkoła jako instytucja oświatowo-wychowawcza. Społeczno-historyczne cechy szkoły. Niektóre inne wczesne instytucje wychowawcze	158
2. Funkcje społeczne szkoły	162
Klasowy charakter wychowania w społeczeństwach antagonistycznych	162
Wychowanie a rewolucja. Wychowanie celowe	164
Wychowanie i rola szkoły w naszym społeczeństwie	165
Społeczne funkcje szkoły	167
3. Nauczyciel	170
4. Szkoła i klasa szkolna. Stosunki społeczne w szkole i klasie. Rola różnych grup w procesie wychowania	175
5. Szkoła a inne instytucje wychowania. Szkoła i środowisko	181
6. Uwagi końcowe	185
Zagadnienia kontrolne	186
Bibliografia	186
Rozdział X. Z zagadnień wychowania patriotycznego i internacjonalistycznego	188
1. Socjalistyczne wychowanie patriotyczne	188
2. Rola szkoły w ideowo-moralnym i patriotycznym wychowaniu młodzieży	189
3. Treść socjalistycznego wychowania patriotycznego i internacjonalistycznego	190
4. Współdziałanie w pracy wychowawczej	193
5. Historia, współczesność i przyszłość kraju a wychowanie socjalistyczne	193
Zagadnienia kontrolne	196
Bibliografia	196
Rozdział XI. Socjologia wychowania w Polsce. Dorobek oraz główne kierunki współczesnych zainteresowań badawczych	197
1. Socjologia wychowania — zakres zainteresowań badawczych	197
2. Socjologia wychowania w Polsce międzywojennej	198
3. Socjologia wychowania w Polsce Ludowej. Związki z przemianami społecznymi zachodzącymi w kraju. Główne kierunki zainteresowań	199
Zagadnienia kontrolne	201
Bibliografia	201

Rozdział XII. Metody badań terenowych	202
1. Badania socjologiczne. Cel badań socjologicznych. Proces badawczy. Dyrektywy metodologiczne	202
2. Metoda reprezentacyjna w socjologii. Techniki doboru reprezentacji	205
3. Badania eksperymentalne. Rodzaje eksperymentów	208
4. Uwagi o metodzie historycznej	213
5. Metoda badań terenowych	214
Uwagi ogólne	214
Typy badań terenowych	215
Etapy badań terenowych	217
Zagadnienia kontrolne	229
Bibliografia	230
 Rozdział XIII. Ważniejsze techniki badań terenowych	231
1. Obserwacje	231
Uwagi wstępne	231
Rodzaje obserwacji	232
Możliwości i ograniczenia poznawcze obserwacji	234
Etapy obserwacji	238
2. Wywiad	241
Rodzaje wywiadów	241
Kwestionariusz i jego konstrukcja	244
Wywiady próbne i ich znaczenie dla poprawnej budowy kwestionariusza	253
Przygotowanie, przeprowadzenie i przebieg wywiadu	254
Źródła błędów w wywiadach	259
3. Wykorzystanie dokumentów urzędowych i materiałów statystycznych	261
Zagadnienia kontrolne	264
Bibliografia	264
 Indeks nazwisk	267
Indeks rzeczowy	269